

Verklighet och karta

JAG antar att jag skulle kunna börja med siffrorna. Det brukar feminister göra. Vi är inte jämställda, vi är inte jämställda, vi är inte jämställda. Fast säg det med siffror.

Vi pratar löner, vi pratar rosa täcken, vi pratar om hur många verkställande direktörer som heter Göran jämfört med hur många som är kvinnor. Allt som går att ställa upp på rad och peka på: Titta det är inte jämnt!

Feminister tvingas in i en position där de måste ägna sig åt ett ambitiöst försök att bevisa att feminismen inte är rubbad. En subjektiv känsla om att något är fel måste konkretiseras för att kunna kommuniceras. Vi måste enas om vad som är verklighet för att kunna gå vidare. Det kan vi inte. När jämställdhetsministern för tusende gången påpekar att hon inte är feminist är det vad hon säger: jag delar inte feministernas verklighetsbeskrivning. Världen ser inte ut som ni säger.

Många påstår sig kunna köpa själva drömmen: jämställdhet mellan kvinnor och män. Fast menar att det hela är en fråga om små justeringar av den redan bästa av världar. Det kan inte bli fråga om revolution, och definitivt inte om att krossa saker.

– Sluta krossa saker!

Den politiska konflikten gäller (som så ofta) själva beskrivningen av världen. Vi vill alla ha den rättvis, mänsklig och hållbar, däremot har vi svårt att enas om vad själva utgångsläget är. Vad ingår i den verklighet som vi säger oss vilja göras så rättvis så mänsklig och så hållbar? Vi grälar inte om målet, och inte heller om vägen. Vi grälar om kartan.

Kartan visar ett jämställt samhälle där män och kvinnor lever sida vid sida. De rentav älskar varandra. De delar jämnt på

hushållsarbetet och har ansvarsfulla sexliv: Fredrik går definitivt ner på Filippa.

Av kartan kan man utläsa hur de allvarliga sossehövdingarna byggde landet och kom på att de ju byggt in kvinnan i en villkorlig frigivning. Så de allvarliga sossehövdingarna tänkte om, kanske beställde de en statlig utredning, och sedan byggde de om och byggde rätt. De byggde framför allt dagis. De särbeskattade medborgarna och deklarerade i storslagen ödmjukhet att nu var det dags för varannan damernas i landets högsta beslutande församling. Världens mest jämställda land blev vi 2007 utnämnda till, för tredje året i rad. De flesta svenskar tolkar denna utmärkelse som att Sverige är jämställt, inte som att Sverige är »minst ojämnt«.

Det är den här kartan som dagens svenska feminister vänder sig mot. Det är den här solskenshistorien som man ifrågasätter, den här verklighetsbeskrivningen som man hävdar är falsk. Feministerna säger att vi har glömt att rita in könsmaktsordningen på kartan, och därför är kartan värdelös. Feministerna säger att ifall vi på allvar hade ritat in könsmaktsordningen på kartan hade det rubbat alla de latituder och longituder som vi i dag navigerar efter politiskt. Kanske hade jorden inte ens längre varit platt, vi kan inte så noga veta för vi har aldrig på allvar försökt: integrera kvinnans situation i det som i dag går under namnet *de mänskliga villkoren*.

Därför hävdar feministerna att vi måste rita om kartan. Prickarna av individuella erfarenheter måste förbindas till ett system som vi kan förstå. Ett system som kan synliggöra och förklara varför kvinnan nästan överallt underordnas mannen i något som i dag mest ser ut som vansinnig otur eller oförklarlig inkompetens.

Feministerna hävdar att vi behöver överblicka ett mönster för att kunna åtgärda de enskilda problemen. Vi måste se systemet för att kunna hjälpa individen. Det är i frågan om det här mönstret existerar eller inte som själva kontroversen ligger.

Andra undrar om vi feminister faktiskt har skådat något verkligt, eller om feminismen mer är ett barn på rygg i gräset betraktandes moln mot klarblå himmel? Ett barn för vars ögon helt slumpmässiga molntussar förvandlas till figurer:

– Titta en elefant, titta en bil, titta ett stort patriarkat som förtrycker dig!

Feministerna hävdar envist att vad man ser är verklighet: det finns ett mönster som kan förklara vad kvinnan är och blir i vårt samhälle och dess namn är könsnakt. Det är inte flickan som väljer att under mattelektionen i årskurs fem tyst stirra ner i bänken och låta killarna prata. Det är systemet. Det är inte kvinnan som väljer att inte kunna få orgasm och känna äckel för sin egen sexualitet. Det är systemet. Det är inte den unga mamman som väljer att hämta från dagis varje gång hennes son blir snuvig. Det är systemet. Det är inte du, det är systemet. Det är vad feminismen vill rita in på kartan och det är där man möter motstånd.

När han misshandlar henne är det inte ett uttryck för att han är långtidsarbetslös och har tagit några öl för mycket. Inte heller ett uttryck för att hon provocerade honom när hon bittert mumlade om att han var lat och oduglig. Det är politik. Det är politik eftersom den logik som får honom att ta ut sin besvikelse och ilska på den kvinnokropp som han säger sig älska är politisk. Samma logik som får henne att acceptera det hela som ett uttryck för kärlek.

Det spelar ingen roll att den första kvinnan dör i sviterna av en dåligt utförd abort och den andra för att hennes mamma valde att ge familjens mat till hennes bror. Att den tredje avlider efter att hennes man angripit henne med frätande syra och den fjärde togs bort redan som foster eftersom doktorn konstaterat att hon var flicka. Det är samma död. Det är en politisk död. En logisk konsekvens av att kvinnor över hela världen anses vara mindre värda än män. Det är inte du, det är systemet. Där har ni mönstret och det är inte utritat på kartan, alltså stämmer inte

kartan med verkligheten. Det är vad feminismen säger.

De som inte bekänner sig till läran opponerar sig. De hävdar att det inte finns något fundamentalt fel i relationen mellan könen. Det där man kallar för könsnaksordning och patriarkat är produkter av en livlig fantasi eller ett envist fastklamrande vid gamla och för längesedan bortspolade problemställningars trygghet. Kartan stämmer fortfarande med verkligheten, det finns inget behov av att rita en ny. Måhända händer det dåliga saker med kvinnor men i så fall slumpmässigt. Det finns ingen struktur till vilken vi kan reducera allt vi ser.

Det är vad de säger och feminismen måste bevisa motsatsen för att bli tagen på allvar. För att bli hörd när den skriker om att världen brinner. För att bli sedd som en riktig, viktig och nödvändig politisk rörelse.

Motsatser bevisas i den konstruktion vi kallar logik genom att man tar sig till en punkt som ingen kan förneka. Man hittar något som bortom alla rimliga tvivel är ett problem, och man säger högt och tydligt:

– Titta! Det här är ett problem!

Det är av denna anledning som våldtäkt är så intressant för feminismen.

Det är nämligen något alldeles särskilt med våldtäkt. Det finns alltid någon som tycker att kvinnor skall vara kvinnor och att riktiga män inte gråter. Att löneskillnaderna är en produkt av alla äggstockars uppriktiga förtjusning i lågbetalda deltidsjobb och att orättvisa inte är orättvisa för den som vandrar in i den frivilligt.

Däremot finns det inte ett enda mörkt hål ur vilket ens den ivrigaste debattredaktör kan gräva fram en person som är villig att ställa sig upp och säga:

– Jag är för våldtäkt.

Alla är emot våldtäkt. Vi är så rörande överens att det inte längre är rörande utan bara självklart. Ingen skulle hävda att våldtäkt är bra för Sverige. Ingen skulle hävda att ett hälsosamt

företagsklimat kräver våldtäkt. Att vi behöver våldtäkt för annars flyttar kapitalet utomlands. Ingen skulle hävda att våldtäkt är nödvändigt för att vi måste tänka på barnen. Barnen som bör växa upp i ett hem där mamma är rädd för pappa, eller rädd sådär i allmänhet, för hur skulle hon annars kunna vara en kvinnlig förebild? Det finns inga mörka hål ur vilka man kan röka fram människor med den typen av åsikter. Alla är emot våldtäkt.

Oftast vet vi inte varför, vi är bara emot. Vi kan inte formulera det men vi känner det starkt, till och med aggressivt:

– Dom jävlarna borde skjutas.

I ett land som Sverige där att önska livet ur brottslingar knappast hör till de accepterade samtalsämnen är detta trots allt ett relativt okontroversiellt påstående. Sommaren 2007 hade Annika Norlin en radiohit på temat:

*Åh, tänk om du hade gått en annan väg
eller inte vart så korkad och gått ute själv
du kanske hade fel kjol eller kanske gick för sakta
det måste va ditt fel
det var aldrig ditt fel
Dom jävlarna ska skjutas
Dom jävlarna ska skjutas
Dom jävlarna ska skjutas*

Kristina Axén krävde 2005 – med den indignation som bara moderatkvinnor kan uppbringa när de pratar om brottslingar – kemisk kastrering av våldtäktsmän. Förslaget tog aldrig politisk spinn men många sympatiserade med dess innebörd: våldtäktsmän är inte mänskliga.

Ibland när medborgarna blir alldeles i särklass upprörda för att kvällstidningarna har piskat stämningarna nattsvarta med rubrikbokstäver om hur rättvisan ser på våldtagna kvinnors trovärdighet, då måste man till och med kalla in en jurist till

TV-studion. Juristen säger lugnande saker om rättssäkerhet och höjer en manande paragraf mot mobbmentalitet och att döma på gatan den som friats i domstol. Runt köksborden muttras det ändå. Kanske något tystare:

– Dom jävlarna borde skjutas!

Det är något särskilt med våldtäkt. Det framkallar fysiskt obehag. Huvuden skakas, ryggrader ryser och händer skjuts demonstrativt ut från kroppen. I de dömdas egna hierarkier inne på fängelserna står våldtäktsmännen längst ner. Enbart pedofiler anses mer besmittade. Enbart pedofiler har i än högre grad gjort sig av med sin mänsklighet. När journalisten Katarina Wennstam intervjuade dömda våldtäktsmän delade de själva i många fall denna inställning. Våldtäkt var något av det vidrigaste man kunde göra mot en annan människa. Många förnekade fullständigt att de gjort sig skyldiga till brottet de satt inne för. De var själva inte våldtäktsmän, vad de hade gjort var inte våldtäkt för våldtäktsmän var vidriga. Våldtäktsmannen är alltid någon annan.

På samma sätt är det samhälle där våldtäkt sker alltid ett annat samhälle: just för att våldtäkt anses vara så vidrigt. Vidrigt för att det är på avstånd, eller på avstånd för att det är vidrigt: förekomsten av våldtäkt stämmer inte överens med vår självbild som för det första jämställda och för det andra civiliserade.

Räkningarna är betalda. Barnen är hämtade, lämnade och hämtade lite till. Tvåförsörjarmodellen är jämställd. Falukorven är stekt, vänd och uppäten. Tryggare kan ingen vara och han har till och med diskat. Sedan går de ut och våldtar? Hur går det ihop?

Sverigedemokraterna och de andra jäsande grupperna som vi helst inte låtsas om har löst problemet åt oss. De har kommit på att det är invandrarna som våldtar. Ut med invandrarna! Kom inte hit och ta våra jobb och våldta våra kvinnor! Förklaringen är gammal. Förklaringen är lögn. Men den fyller en funktion. Vi vet alla att våldtäkt förekommer, även i det moderna, rationella,

svenska samhället i början av det tjugoförsta århundradet. Det är ett faktum men ett faktum som vi har svårt att hantera, just för att det inte stämmer med kartan.

Det är därför som feminismen tjarar så mycket om våldtäkt. Trots att vi alla är vettskrämda inför brottets horribla natur måste vi på något sätt ta till oss att det existerar. Att det existerar mitt ibland oss. Vi vill inte härleda förekomsten av våldtäkt ur oss själva: vi söker en syndabock och det här behovet av förklaring kan feminismen använda.

Våldtäkt finns inte uttritad på kartan, men bevisligen: det händer. Alltså stämmer inte kartan med verkligheten. Det finns en könsmaktsordning som är ansvarig, vars krafter vi bevisligen har underskattat. Det är så man resonerar.

Våldtäkt blir det slutgiltiga och allt annat överskuggande beviset för att kartan inte stämmer med verkligheten. Män och kvinnor är inte jämlika för män våldtar kvinnor och vill vi att män skall sluta våldta kvinnor måste vi göra samhället mer jämlikt. Våldtäkt blir i enlighet med detta sätt att resonera ett mandat för feminismens reformer. Det är därför som man så ofta tar upp våldtäktstalen i diskussioner. Det är förståeligt. Det är användbart. Problemet blir att när våldtäkt och framför allt våldtäktstalen används som först och främst ett slagträ i kampen om verklighetsbeskrivningen, får vi precis den debatt vi frågar efter. Ett slag om verklighetsbeskrivningen. Inget annat.

Feminismen nämner ofta våldtäkt men pratar sällan om våldtäkt. Vi måste fortfarande prata om våldtäkt. Prata om våldtäkt inte enbart för att ro hem poänger om andra orättvisors relativa allvar, utan för att vi måste prata om våldtäkt. För vad det är och vad det gör.

Mot kvinnor. Med kvinnor. I dag.